

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/60/2020
Identifikačné číslo spisu:	8714210158
Dátum vydania rozhodnutia:	14.07.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Bajánková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:8714210158.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Ž. E., trvale pobytom v Ž., Y.Q. XX, zastúpenej Beňo & partners advokátska kancelária, s.r.o., so sídlom v Poprade, Námestie sv. Egídia 93, proti žalovanej Slovenská kancelária poisťovateľov, so sídlom v Bratislave, Trnavská cesta 82, zastúpenej Allianz - Slovenská poisťovňa, a.s., so sídlom v Bratislave, Dostojevského rad 4, o zaplatenie 6288,12 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 7C/220/2014, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 27. februára 2020 sp. zn. 7Co/111/2019, takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Prešove z 27. februára 2020 sp. zn. 7Co/111/2019 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Poprad (ďalej aj len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 3. februára 2017 č. k. 7C/220/2014-79 žalobu zamietol a žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Uznesením zo dňa 11. februára 2016 č. k. 7C/220/2014-36 bolo rozhodnuté o pripustení vstupu Slovenskej kancelárie poisťovateľov do konania na strane žalovanej. Následne v dôsledku späťvzatia žaloby bolo konanie voči pôvodnému žalovanému Allianz - Slovenská poisťovňa, a.s., zastavené uznesením zo dňa 3. februára 2017 č. k. 7C/220/2014-78. V priebehu konania žalovaná vzniesla námietku premlčania poukazujúc na § 106 Občianskeho zákonníka. Podľa súdu prvej inštancie bolo nesporné, že škoda bola spôsobená dňa 4.9.2011, pričom žalobkyňa bola účastníčkou dopravnej nehody, a teda vedela, kto škodu spôsobil. U žalovanej si nárok na náhradu škody uplatnila až podaním návrhu na pripustenie ďalšieho účastníka do konania zo dňa 15.12.2015, pričom tento bol súdu doručený dňa 16.12.2015, teda po uplynutí viac ako 4 rokov. Súd prvej inštancie preto žalobu v dôsledku vzniesenia námietky premlčania zamietol poukazujúc na ustanovenie § 106 Občianskeho zákonníka, v spojení s § 420 a § 427 Občianskeho zákonníka a § 15 zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla.

2. Krajský súd v Prešove na odvolanie žalobkyne v poradí druhým rozsudkom z 27. februára 2020 sp. zn. 7Co/111/2019 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil (§ 387 ods. 1 a 2 CSP) a žalovanej priznal náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Mal za to, že súd prvej inštancie správne vec

právne posúdil a zistil aj skutkové zistenia, ktoré boli úplné a na týchto skutkových a právnych záveroch sa nič nezmenilo ani v štádiu odvolacieho konania.

2.1. K odvolacím námietkam uviedol, že vo veci nie je možné sa stotožniť s tvrdením, podľa ktorého subjektívna premlčacia doba začala plynúť až od času, kedy sa žalobkyňa dozvedela o tom, kto je poisťovateľom vozidla. Aj keď ustanovenie § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (ďalej len „PZP“) umožňuje poškodenému uplatniť nárok na náhradu škody priamo poisťovateľovi, uvedené neznamená, aby pre beh 2-ročnej subjektívnej premlčacej doby upravenej v ustanovení § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka mal akýkoľvek význam okamih, kedy sa poškodený dozvie o tom, ktorá poisťovňa je zákonnou poisťovňou prevádzkovateľa. V súvislosti s posudzovaním námietky vznesenej zo strany žalovanej poukázal na ustanovenie § 15 ods. 2 PZP, podľa ktorého na premlčanie nároku na náhradu škody proti poisťovateľovi platí rovnaká právna úprava ako na premlčanie nároku proti osobe, ktorá škodu spôsobila. V poznámke k tomuto ustanoveniu je uvedený odkaz na § 106 Občianskeho zákonníka. Žalovaná postavenie osoby, ktorá škodu spôsobila nemá, a preto ani premlčanie nároku na náhradu škody nemôže byť u žalovanej posudzované inak, ako u osoby, ktorá škodu spôsobila.

2.2. V prejednávanej veci osobou, ktorá škodu spôsobila, bol M. M., ktorý pri vedení motorového vozidla spôsobil žalobkyni ako spolujazdkyni zranenia pri dopravnej nehode dňa 4.9.2011, za čo bol odsúdený trestným rozkazom Okresného súdu Levice zo dňa 4. júla 2012 vydaným vo veci 3T/140/2012. Osoba škodcu teda žalobkyni bola známa už v čase dopravnej nehody. Pokiaľ ide o sťaženie spoločenského uplatnenia, podľa lekárskeho posudku o sťažení spoločenského uplatnenia vypracovaného M. B. M. dňa 30. novembra 2012 (č. l. 54 spisu) liečenie žalobkyne trvalo od 4. septembra 2011 do 30. novembra 2011. Predpokladom pre vydanie lekárskeho posudku o sťažení spoločenského uplatnenia je ustálenie zdravotného stavu poškodeného. Platí ustanovenie § 8 ods. 4 zákona č. 437/2004 Z. z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia, podľa ktorého lekárske posudky sa vydávajú, len čo zdravotný stav poškodeného možno považovať za ustálený, ak ide o sťaženie spoločenského uplatnenia, spravidla až po uplynutí 1 roka od poškodenia na zdraví. Ak znalec znalecký posudok o sťažení spoločenského uplatnenia vypracoval dňa 30. novembra 2012, nepochybne tak urobil v čase, keď zdravotný stav žalobkyne bol už ustálený pre potreby hodnotenia následkov poškodenia zdravia. Dvojročná subjektívna premlčacia doba, počítaná najneskôr od 30. novembra 2012 ku dňu podania návrhu na pripustenie žalovanej do konania, teda ku dňu 16.12.2015, už uplynula. Z obsahu taktiež vyplynula vedomosť žalobkyne o postavení žalovanej ako pasívne vecne legitimovanej osoby v spore ešte pred podaním žaloby dňa 3. septembra 2014 smerujúcej pôvodne proti spoločnosti Allianz - Slovenská poisťovňa, a.s.. Už v oznámení zo dňa 28. januára 2013 (č. l. 55 spisu) bolo vtedajšiemu zástupcovi žalobkyne Európske Centrum Odškodného, s.r.o., oznámené, že Allianz - Slovenská poisťovňa, a.s. koná z poverenia Slovenskej kancelárie poisťovateľov. Konanie z poverenia Slovenskej kancelárie poisťovateľov vyplynulo aj z oznámenia o poukázaní náhrady škody zo dňa 6. marca 2013, z odpovede na odvolanie k poistnej udalosti zo dňa 7. júna 2013 a z oznámenia zo dňa 23. júla 2014.

2.3. Vo vzťahu k ustanoveniu § 25 ods. 1 veta prvá zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla v znení neskorších predpisov, uviedol, že ukladalo kancelárii na účely zabezpečenia činnosti informačného strediska viesť register, ktorý obsahuje údaje o poistení zodpovednosti podľa § 11, údaje o poistných udalostiach, na ktorých malo účasť motorové vozidlo a údaje z centrálnej evidencie vozidiel a z evidencie dopravných nehôd v elektronickej forme. Takýto zákonom zriadený register má nepochybne charakter verejnej listiny, ktorá či už podľa ust. § 134 O.s.p. účinného do 30.06.2016 alebo podľa ust. § 205 C.s.p. účinného od 01.07.2016 potvrdzovala i pravdivosť toho, čo sa v nej osvedčuje alebo potvrdzuje, samozrejme za predpokladu, ak nie je dokázaný opak. V prejednávanej veci tento opak zo strany žalovanej resp. jej zástupcu preukázaný bol. Z obsahu spisu vyplýva vedomosť žalobkyne o postavení žalovanej ako pasívne vecne legitimovanej osoby v spore ešte pred podaním žaloby dňa 03.09.2014 smerujúcej pôvodne proti spoločnosti Allianz - Slovenská poisťovňa, a.s. Už v oznámení zo dňa 28.01.2013 (č. l. 55 spisu) bolo vtedajšiemu zástupcovi žalobkyne Európske Centrum Odškodného, s.r.o., oznámené, že Allianz - Slovenská poisťovňa, a.s., koná z poverenia Slovenskej kancelárie poisťovateľov. Konanie z poverenia Slovenskej kancelárie poisťovateľov vyplýva aj z ďalších listín, a to z oznámenia o poukázaní náhrady škody zo dňa 06.03.2013 (č. l. 56 spisu), z odpovedi na odvolanie k

poistnej udalosti zo dňa 07.06.2013 (č. l. 57 spisu) a z oznámenia zo dňa 23.07.2014 (č. l. 61 spisu). V oznámení zo dňa 23.07.2014 bolo vtedajšiemu právnomu zástupcovi žalobkyne spoločnosti MITORA, s.r.o., oznámené, že Allianz - Slovenská poisťovňa, a.s., škodu rieši na základe poverenia od žalovanej, nakoľko bola spôsobená prevádzkou vozidla bez platného poistenia zodpovednosti. Žalovaná resp. jej zástupca, vychádzajúc z vyššie uvedených listín, nezavádzali žalobkyňu vo vzťahu k osobe pasívne legitimovaného subjektu. Práve naopak, poskytli žalobkyni, resp. jej vtedajším zástupcom správne a dostatočné informácie o tom, kto poskytuje poistné plnenie za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla bez poistenia zodpovednosti.

2.4. Vznesenie námietky premlčania zo strany žalovanej nepovažoval súd za konanie odporujúce dobrým mravom. Dôvodil, že takýmto mohlo byť v prejednávanej veci iba také konanie žalovanej, ktoré by v dôsledku zavádzajúcich údajov znemožnilo žalobkyni v čase podania žaloby označiť žalovanú ako pasívne vecne legitimovaný subjekt. Žalobkyňa, ako to už bolo skôr konštatované, v čase podania žaloby disponovala dostatkom informácií o tom, že pasívne vecne legitimovanou osobou je žalovaná a nie Allianz - Slovenská poisťovňa, a.s. Ak napriek tomu žalobkyňa v žalobe podanej na súde dňa 03.09.2014 označila iný subjekt, ktorý v spore nebol vecne pasívne legitimovaný, uvedené pochybenie nemožno pripísať na ťarchu žalovanej, ktorá urobila všetko preto, aby žalobkyňa mohla včas, ešte pred uplynutím premlčacej doby, za pasívne vecne legitimovanú osobu v spore označiť žalovanú, uzavrel odvolací súd.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej ako „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodnila poukazom na § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Uviedla, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, a to v otázke začiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby rozhodol v rozpore s rozhodovacou praxou Najvyššieho súdu, ktorý dlhodobo presadzuje stanovisko, že pre posúdenie začiatku plynutia tejto lehoty sú potrebné dve okolnosti - potencionálna vedomosť o náhrade škody a vedomosť o osobe zodpovednej za škodu (rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/237/2007). Pre uplatnenie nároku bola významná vedomosť o osobe poisťovateľa vozidla. Namietala, že vychádzala z prezumpcie správnosti údajov v registri motorových vozidiel spravovaných žalovanou, pričom v čase podania žaloby a ešte tri roky po jej podaní bol pri motorovom vozidle EČV L. XXXCC uvedený ako poisťovateľ Allianz - Slovenská poisťovňa, a.s. Pokiaľ s ňou tento subjekt pred podaním žaloby komunikoval, síce sa označoval za zástupcu Slovenskej kancelárie poisťovateľov, dôvod takéhoto zastúpenia však neuvádzal. Až v roku 2017 sa dozvedela o výmaze poisťovateľa Allianz, a.s. z registra.

3.1. Namietala tiež odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v posúdení rozporu námietky premlčania s dobrými mravmi. Uznanie námietky premlčania v danom prípade poskytuje podľa žalobkyne právnu ochranu osobe, ktorá preukázateľne porušila zákon, a to hrubým spôsobom a súčasne poškodzuje osobu, ktorá sa do tejto situácie dostala ako obeť. V súvislosti s uvedeným dovolateľka poukázala na odklon odvolacieho súdu od rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorý zastáva názor, podľa ktorého, ak by výkon práva namietať premlčanie uplatneného nároku bol len prostriedkom umožňujúcim poškodiť iného účastníka právneho vzťahu, zatiaľ čo dosiahnutie vlastného zmyslu a účelu sledovaného právnomu normou by zostalo vedľajšie a z hľadiska konajúceho by bolo bez významu, jednalo by sa tak síce o výkon práva, ktorý je formálne so zákonom v súlade, avšak išlo by o výraz zneužitia tohoto subjektívneho práva (označovaného rovnako ako šikana) na úkor druhého účastníka, a teda o výkon v rozpore s dobrými mravmi. Poukázala na rozhodnutia 3Cdo/137/2017, 5Cdo/151/2012, 3Cdo/441/2013.

4. Žalovaná navrhla dovolanie odmietnuť, alternatívne zamietnuť. Žalovaná mala za to, že dovolateľka len polemizuje so závermi súdov v základnom konaní, čo je neprípustný dovolací dôvod. Svoje dovolanie postavila na jej vedomosti o osobe poisťovateľa, čo je však nepodstatné, pretože premlčacia lehota plynie od škodcu, teda vodiča motorového vozidla.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala strana sporu v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) zastúpená v súlade s § 429 CSP, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, a bez

nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je prípustné, a vzhľadom na uplatnený dovolací dôvod zároveň aj dôvodné.

6. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Výpočet dôvodov uvedených v § 421 ods. 1 CSP je taxatívny. Všetky dôvody prípustnosti dovolania, ktoré sú vymenované v tomto ustanovení, sa vzťahujú na právnu otázku, ktorej vyriešenie viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu. Predpokladom prípustnosti dovolania okrem vymedzenej právnej otázky je aj to, aby rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia tejto právnej otázky.

7. Dovolateľka vyvodzujúc svoje dovolanie z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP namietala, že odvolací súd sa odklonil od rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/237/2007 pri riešení právnej otázky začiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby na uplatnenie nároku na náhradu škody.

8. Otázku interpretácie ustanovenia § 106 ods. 1 OZ už najvyšší súd, ako dovolatelia správne uviedli, riešil vo viacerých rozhodnutiach.

8.1. Už dobová judikatúra (R 38/75) uvádzala, že pri úvahe o tom, kedy sa poškodený dozvedel o škode (§ 106 ods. 1 OZ), treba vychádzať z preukázanej vedomosti poškodeného o vzniknutej škode, a nielen z jeho predpokladanej vedomosti o tejto škode.

8.2. Aj judikatúra nedávna (R 16/2014) na tomto výklade zotrvala: „Poškodený sa dozvie o tom, kto za škodu zodpovedá (§ 106 ods. 1 OZ), v okamihu preukázateľného získania informácie o skutkových okolnostiach, na základe ktorých si môže urobiť dostatočný úsudok o tom, konkrétne ktorá fyzická alebo právnická osoba za škodu zodpovedá; v uvedenom okamihu nemusí byť daná z rozhodnutia súdu vyplývajúca nespochybniteľná istota poškodeného o zodpovednom subjekte a o jeho zodpovednosti.“

9. Pre začatie plynutia subjektívnej premlčacej doby je teda rozhodujúca skutočná vedomosť o osobe škodcu bez akýchkoľvek pochybností. Ide o prostriedok ochrany poškodeného pri uplatňovaní si svojich porušených práv.

9.1. V danom prípade ide o škodu, ktorá vznikla žalobkyni v súvislosti s dopravnou nehodou, na ktorú sa vzťahuje prioritne zákon č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý v § 15 upravuje oprávnenie poškodeného uplatniť svoj nárok na náhradu škody priamo proti poisťovateľovi.

9.2. V rozhodnutí sp. zn. 4Cdo/146/2020 najvyšší súd uviedol, že v povinnom zmluvnom poistení platí zásada, že poškodený môže náhradu škody spôsobenú prevádzkou motorového vozidla požadovať buď od poisteného škodcu, alebo od poisťovateľa ako priamy nárok, pričom sa na premlčanie nároku na náhradu škody proti poisťovateľovi vzťahuje rovnaká právna úprava ako na premlčanie nároku proti škodcovi. Poisťovateľ má pri uplatnení nároku poškodeného na náhradu škody rovnaké právne postavenie ako osoba, ktorá škodu priamo spôsobila. Napriek tomu, tieto dva nároky nemožno stotožňovať, a to ani vo vzťahu k posúdeniu otázky premlčania. Postavenie škodcu a jeho poisťovateľa proti poškodenému je v takom prípade obdobné postaveniu veriteľa a ručiteľa proti veriteľovi, t. j., že ide o dva záväzky zaplatiť veriteľovi ten istý dlh, pričom veriteľ nemôže dostať to isté plnenie dvakrát (por. aj rozsudok najvyššieho súdu z 27. augusta 2014 sp. zn. 2MCdo/9/2013).

9.3. Vo veci sp. zn. 5Cdo/102/2017 dovolací súd vyslovil, že „ustanovenie § 15 zákona č. 381/2001 Z. z. upravuje (iba) to, že vo vzťahu k obidvom subjektom sa uplatňuje rovnaká právna úprava dĺžky premlčacej doby, ale v žiadnom prípade ho nemožno interpretovať tak, že napr. eventuálne spočítanie plynutia premlčacej doby týkajúce sa jedného subjektu predstavuje automaticky spočítanie plynutia premlčacej doby týkajúce sa druhého subjektu. Objektívne môže nastať situácia (ako v prejednávanom spore), keď si poškodený (resp. poškodení) uplatnil (uplatnili) nárok v trestnom konaní voči osobe, ktorá škodu spôsobila (škodcovi), a teda v takom prípade logicky dôjde k spočítaniu premlčacej doby (len) vo vzťahu k tejto osobe.“

10. Rovnaká právna úprava dĺžky premlčacej doby teda neznamená aj rovnaké plynutie subjektívnej doby. Táto začína plynúť v závislosti od skutočnej vedomosti o osobe, ktorá je povinná jej vzniknutú škodu nahradiť. Vo vzťahu k škodcovi môže teda začať plynúť skôr, čo je obvyčajne okamihom, keď sa identifikuje prevádzkovateľ motorového vozidla. U poisťovni je to okamih, keď sa zidentifikuje poisťovateľ zapísaný v registri (§ 25), ktorý obsahuje údaje o poistení zodpovednosti podľa § 11 Zákona č. 381/2001 Z. z.

11. V danom prípade žalobkyňa vychádzala z údajov registra. S osobou vedenou v registri ako poisťovateľ, teda s Allianz, a.s. písomne predžalobne komunikovala, a až Allianz, a.s. v liste zo dňa 23.7.2014 (č. l. 61) uviedla, že predmetnú škodu rieši na základe poverenia Slovenskej kancelárie poisťovateľov, nakoľko bola spôsobená prevádzkou vozidla bez platného poistenia zodpovednosti. Až dorúčením tohto listu sa žalobkyňa preukázateľne a bez pochybností dozvedela, že svoj nárok na náhradu škody má uplatniť voči Slovenskej kancelárii poisťovateľov. Od tohoto okamihu začala žalobkyni plynúť subjektívna premlčacia doba voči poisťovateľovi. Žalobu voči tomuto subjektu podala dňa 16.12.2015, teda včas.

12. Dovolací súd konštatuje, že v posudzovanom prípade sa odvolací súd pri riešení nastolenej otázky odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Tento odklon viedol k nesprávnym právnym záverom, na ktorých odvolací súd založil svoje rozhodnutie a založil tým prípustnosť a dôvodnosť dovolania žalobkyne podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Dovolací súd preto zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1, § 450 CSP).

13. V novom rozhodnutí odvolací súd rozhodne o trovách pôvodného konania aj o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

14. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.